

Hänvisning
VN/7046/2024

Finansministeriet

Kontaktperson
Rättssakkunnig Melanie Hietala

kirjaamo.vm@gov.fi

Ärende

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker och bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker samt om upphävande av en lag om ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker**Begäran om utlåtande**

Finansministeriet har bett Ålands landskapsregering om utlåtande gällande regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker och bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker samt om upphävande av en lag om ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker.

Behörighetsfördelning

De föreslagna lagändringarna faller inom rikets behörighet enligt 27 § 36 punkten i självstyrelselagen för Åland.

Dock har landskapet enligt 18 § 13 punkten i självstyrelselagen för Åland, lagstiftningsbehörighet i fråga om socialvård och tillstånd till utskänkning av alkoholdrycker. Landskapet har infört en egen landskapslag (2021:140) för att begränsa alkoholens skadeverkningar.

Propositionens innehåll och viktigaste förslag

I propositionen föreslås en höjning av punktskatten på läskedrycker, med en gradering i sex skattenivåer baserade på produktens sockerhalt, jämfört med de nuvarande två nivåerna. Skattesatserna varierar från 20 cent per liter upp till 59 cent per liter. Skatten på vissa drycker som innehåller 1,2–2,8 procent alkohol ska även höjas.

Ändringarna syftar till att stärka den hälsostyrning som skatten innebär. Dessutom föreslås skattefrihet för vissa drycker som kaffe, te, kakao, samt justeringar av beskattningen för växtbaserade drycker, inklusive ett krav på lägsta kalciuminnehåll. Förpackningar över fem liter av osötade vatten och mineralvatten omfattas framöver av punktskatten, medan icke färdigförpackade drycker beskattas enligt den lägsta

skattenivån av administrativa skäl. Höjningen av punktskatten beräknas generera ytterligare intäkter på cirka 110 miljoner euro årligen, medan justeringarna av alkoholskatterna förväntas ha en begränsad ekonomisk effekt.

Propositionen innefattar även upphävandet av en tidigare lagändring från våren 2023. Syftet är att säkerställa överensstämmelse med EU-kommissionens godkännande av statligt stöd samt att uppnå lagtekniskt tydligare regleringar.

Propositionen avser träda i kraft den 1 januari 2026.

Ställningstagande

Landskapsregeringen har endast fått ta del av den inledande sammanfattningen och förslag på ändrad lagtext på svenska. Exempelvis är inte konsekvensbedömningen av lagförslaget översatt till svenska, vilket innebär att förutsättningarna för att bereda och lämna ett utlåtande är mycket begränsade. Enligt 38 § i självstyrelselagen ska skrivelser och andra handlingar som utväxlas mellan landskapsmyndigheterna och statens myndigheter i landskapet avfattas på svenska och enligt 28 § ska utlåtande inhämtas av landskapet i fråga om lagar som har särskild betydelse för landskapet innan lagen stiftas.

Landskapsregeringen anser att det är otillfredsställande att inte få ta del av det fullständiga underlaget på svenska inför att bereda utlåtande på rikslagstiftning som kan påverka frågor som har särskild betydelse för landskapet. I den ofullständiga beredning som därmed kunnat göras har inte uppstått skäl för landskapsregeringen att invända mot sakinnehållet i det sammandrag av lagförslaget som landskapsregeringen har fått ta del av.

Den nya punktskatten på läskedrycker ger Åland ett effektivt verktyg för att främja en hälsosammare befolkning. Genom att skatten tydligare speglar dryckernas sockerhalt skapas starka incitament för både producenter och konsumenter att välja nyttigare alternativ. Särskilt betydelsefullt är att propositionen ger en tydlig plats åt växtbaserade dryckesalternativ, vilket stödjer en mer hållbar livsstil. För Åland, där befolkningens välbefinnande och en långsiktig hållbarhetsvision står i fokus, är detta ett viktigt steg framåt.

Minister

Mats Perämaa

Rättssakkunnig

Melanie Hietala